

7 Δεκεμβρίου, 1990

[ΠΙΚΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΝΙΚΗ Α. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, ΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΡΙΑ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑ Χ' ΑΝΤΩΝΗ,

Αιτήτρια,

v.

ΕΦΟΡΟΥ ΦΟΡΟΥ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ, ΔΙΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ
ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 214/89).

-
- 5 Αίτηση ακυρώσεως — Λόγοι ακυρώσεως — Πλάνη περί το νόμο —
Απόρριψη αιτήματος για εξαίρεση από τα περιουσιακά στοιχεία
αποβιώσαντος, που υπόκεινται σε φόρο κληρονομιάς, δωρεών που
γίνονται λόγω γάμου, εφόσον αποτελούν αντικείμενο έγκυρης και
εκτελεστής συμφωνίας, λόγω αντικειμενικής αδυναμίας προσκόμι-
σης του προικοσυμφώνου το οποίο βρίσκεται στην Αμμόχωστο —
10 Η λήψη δευτερογενούς μαρτυρίας για τη διαπίστωση των γεγονό-
των ήταν υπό τις συνθήκες επιβεβλημένη — Η πλάνη έγκυται στην
κρίση του Εφόρου Φόρου Κληρονομιών ότι η κατάθεση του προι-
κοσυμφώνου, συνιστά προϋπόθεση για εξαίρεση περιουσίας από
τις διατάξεις της πιο πάνω νομοθετικής διάταξης.
- 15 Φορολογία — Φόρος Κληρονομιάς — Εξαίρεση δωρεών λόγω γάμου
— Άρθρο 7(δ)(ν) του περί Φορολογίας των Κληρονομιών Νόμου
του 1962 (Ν. 67/62).
- 20 Διοικητικό Δίκαιο — Γενικές Αρχές — Δέουσα έρευνα — Η Διοίκηση
δεν περιορίζεται από τις αρχές του Δικαίου της Απόδειξης στη δια-
πίστωση των γεγονότων — Το καθήκον της συνίσταται στην εύλο-
γη διερεύνηση όλων των σχετικών στοιχείων, υποχρέωση που επε-
κτείνεται και στην εκτίμηση δευτερογενούς μαρτυρίας όταν συ-
ντρέχουν πειστικοί λόγοι για την απουσία του πρωτοτύπου.

Τα γεγονότα και οι νομικές αρχές που εφάρμοσε το Ανώτατο Δικαστήριο επιτρέποντας την προσφυγή, αναφέρονται περιληπτικά στις πιο πάνω εισαγωγικές σημειώσεις.

Αποφασίστηκε ότι η απόφαση του Εφόρου λήφθηκε κάτω από καθεστώς νομικής πλάνης ως προς τις προϋποθέσεις εφαρμογής του Άρθρου 7(δ)(ν) του Ν. 67/62 η οποία οδήγησε στην ατελή διερεύνηση των γεγονότων.

5

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.

10

Αναφερόμενη υπόθεση:

Μιχαήλ ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 3856.

Προσφυγή.

15

Προσφυγή εναντίον της απόφασης του Εφόρου Φόρου Κληρονομιών να απορρίψει αίτημα της αιτήτριας, ως διαχειρίστριας της περιουσίας του αποβιώσαντος Γεωργίου Ν. Χ' Αντώνη, για εξαίρεση περιουσίας του για σκοπούς φόρου κληρονομιάς.

20

Γ. Πιττάτζης, για την Αιτήτρια.

Γ. Λαζάρου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

25

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Η έκβαση της προσφυγής εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τον προσδιορισμό των προϋποθέσεων για την εξαίρεση περιουσίας η οποία δωρίζεται με προικοσύμφωνο από τα περιουσιακά στοιχεία του αποβιώσαντα για σκοπούς φόρου κληρονομιάς. Η απαλλαγή προβλέπεται και ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Άρθρ. 7 (δ) (ν) του Περί Φορολογίας των Κληρονομιών Νόμου, 1962 (Ν. 67/62).

30

35

Ο Έφορος Φόρου Κληρονομιών (ο Έφορος) απέρριψε το αίτημα της διαχειρίστριας της περιουσίας του Γεωργίου Νικόλα Χ' Αντώνη για την εξαίρεση περιουσίας του αποβιώσαντα στο Παράλιμπι για σκοπούς φόρου κληρονομιάς για το λόγο ότι δεν τεκμηριώθηκαν οι προϋποθέσεις για απαλλαγή. Συνάγεται από την απόφαση ότι η κατάθεση του προικοσυμφώνου αποτελεί όρο απαράβατο για την απαλλαγή που προβλέπεται στο Άρθρο 7(δ)(ν) και εφόσον η αιτήτρια παρέλειψε να προσκομίσει το προικοσύμφωνο, το αίτημά της απορρίφθηκε. Η παράλειψή της σύμφωνα με την εκ-

40

δοχή της δεν ήταν ηθελημένη αλλά ακούσια. Οφειλόταν σε αδυναμία που προέκυψε από την κατάληψη από τα τουρκικά στρατεύματα της πόλης της Αμμοχώστου όπου φυλαττόταν το προικοσύμφωνο. Έδωσε όμως στοιχεία για το περιεχόμενό του. Σύμφωνα με τον Έφορο, τα στοιχεία αυτά δεν αποτελούσαν υποκατάστατο για το έγγραφο, η κατάθεση του οποίου κρίθηκε ότι συνιστά προϋπόθεση για την εξαίρεση περιουσίας από τις διατάξεις του Άρθρου 7 του Ν. 67/62. Την απόφαση του Εφόρου υποστήριξε ο κ. Λαζάρου ως απόρροια της εφαρμογής των διατάξεων του Άρθρου 7(δ)(ν) του Ν. 67/62.

Στη διάρκεια της δίκης και με την άδεια του δικαστηρίου δόθηκε μαρτυρία με την προσαγωγή ενόρκων δηλώσεων προς επίρρωση του ισχυρισμού της αιτήτριας ότι ήταν δυνατή η διερεύνηση των γεγονότων με την προσκόμιση υποκατάστατης μαρτυρίας για την εκτέλεση και περιεχόμενο του προικοσυμφώνου. Σε ενόρκους δηλώσεις προέβησαν, εκτός από την αιτήτρια η οποία είναι η θυγατέρα του αποβιώσαντα υπέρ της οποίας έγινε δωρεά, και τα δύο πρόσωπα τα οποία επιμαρτύρησαν την εκτέλεση του προικοσυμφώνου.

Αντικειμενική εκτίμηση του περιεχομένου των ενόρκων δηλώσεων τείνει να καταδείξει ότι το προικοσύμφωνο εκτελέστηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 77(2) του Περί Συμβάσεων Νόμου, ΚΕΦ. 149. Υπογραμμίζω την αντικειμενική θεώρηση του περιεχομένου τους για να επισύρω την προσοχή στην αρχή ότι εφόσον γίνεται παραδεκτή η αξιολόγηση της μαρτυρίας και των στοιχείων τα οποία αποκαλύπτει, υπόκειται στην κρίση του αρμόδιου διοικητικού οργάνου.

Το ερώτημα το οποίο εγείρεται είναι αν ο Έφορος πλανήθηκε ως προς την ευχέρεια διαπίστωσης της ύπαρξης και περιεχομένου του προικοσυμφώνου, μέσω δευτερογενούς μαρτυρίας, ενόψει της αδυναμίας της αιτήτριας και των λόγων που τη συνθέτουν να προσκομίσει το προικοσύμφωνο. Το Άρθρο 7(δ)(ν) εξαιρεί από τα περιουσιακά στοιχεία του αποβιώσαντα που υπόκεινται σε φόρο κληρονομίας δωρεές που έχουν ως λόγο το γάμο εφόσον αποτελούν το αντικείμενο έγκυρης και εκτελεστής συμφωνίας. Η εγκυρότητα του προικοσυμφώνου διέπεται, όπως έχει υποδειχθεί, από τις διατάξεις του Άρθρου 77(2) του ΚΕΦ. 149. Η σχετική παράγραφος της φορολογικής νομοθεσίας - (ν) - καθιστά την ημερομηνία η οποία αναγράφεται στο προικοσύμφωνο συμπερασματική (αμάχητο τεκμήριο) δεδομένου ότι το προικοσύμφωνο πιστοποιείται από Πρωτοκολλητή του Επαρχιακού Δικαστηρίου μέσα στα

χρονικά πλαίσια τα οποία θέτει ο νόμος. Δε συναρτά όμως ο νόμος την παροχή της εξαίρεσης άμεσα ή έμμεσα με οτιδήποτε άλλο από την ύπαρξη του προικοσυμφώνου. Η κατάθεση του προικοσυμφώνου αποτελεί βεβαίως την καλύτερη μαρτυρία για την ύπαρξη και το περιεχόμενό του. Δεν περιορίζεται όμως η Διοίκηση από τις αρχές του Δικαίου της Απόδειξης στη διαπίστωση των γεγονότων. Το καθήκον της συνίσταται στην εύλογη διερεύνηση όλων των σχετικών στοιχείων, υποχρέωση που επεκτείνεται και στην εκτίμηση δευτερογενούς μαρτυρίας όταν συντρέχουν πιστικοί λόγοι για την απουσία του πρωτοτύπου.

5

10

Στην πρόσφατη απόφασή μας **Μιχαήλ ν. Δημοκρατίας** (1990) 3 Α.Α.Δ. 3856 ακυρώθηκε απόφαση των φορολογικών αρχών μετά τη διαπίστωση ότι η έρευνα για τη διαπίστωση των γεγονότων δεν επεκτάθηκε σε δευτερογενή μαρτυρία για στοιχεία τα οποία ο αιτητής αδυνατούσε να προσκομίσει για το λόγο ότι είχαν παραμείνει στην Κερύνεια. Το δικαστήριο υπέδειξε ότι η διερεύνηση δευτερογενούς μαρτυρίας δε συνιστά απόκλιση από την αρχή του φορολογικού δικαίου, ότι εναπόκειται στο φορολογούμενο να στοιχειοθετήσει τις προϋποθέσεις για εξαίρεση από τη φορολογία. Και στην περίπτωση απώλειας του πρωτοτύπου και πάλι επαφίεται στο φορολογούμενο να στοιχειοθετήσει την αδυναμία προσκόμισης του πρωτοτύπου καθώς και η προσκόμιση υποκατάστατης μαρτυρίας για το περιεχόμενό του.

15

20

25

Και αν ακόμα η Διοίκηση δεσμευόταν από τις αρχές του Δικαίου της Απόδειξης, η απώλεια του πρωτοτύπου (εγγράφου) θα δικαιολογούσε τη λήψη δευτερογενούς μαρτυρίας για τη διαπίστωση των γεγονότων. Το θέμα αυτό είχα την ευκαιρία να εξετάσω στην υπόθεση **Kkone v. Evangelou**, Απόφαση του Επαρχιακού Δικαστηρίου Αμμοχώστου συνεδριάζοντος στη Λάρνακα, της 24/10/1977, στην οποία είχε επιτραπεί η προσαγωγή δευτερογενούς μαρτυρίας για το περιεχόμενο εγγράφου το οποίο φυλαττόταν στην Αμμόχωστο όπου παρέμεινε μετά την τουρκική εισβολή. Το σκεπτικό του δικαστηρίου για αυτή την κατάληξη συνοψίζεται στο πιο κάτω απόσπασμα από την απόφαση εκείνη:-

30

35

"The rule is that secondary evidence may be adduced to explain the terms of a document in substitution of the original if a reasonable search would not have secured the original or where the production of the original is impossible or highly inconvenient. (See Phipson on Evidence, 12th edition, para. 1819, 1820, 1821.) Indeed there is equitable jurisdiction to grant relief from the loss of a document as a step towards

40

mitigating the rigour of strict enforcement of legal rights where adherence to strict form would produce injustice. (See Halsbury' s Laws of England, 3rd Edition, volume 2, at p. 174, Halsbury' s Laws of England, 3rd Edition, volume 14, at p. 465 (G).) In a fairly recent decision Lord Denning observed that not only equity but also the common law will not allow a party to exempt himself 'from his liability at common law when it would be quite unconscionable for him to do so'. (See *Gillespie Brothers Limited v. Roybowles Limited* [1973] 1 All E.R. 193 (C.A.)) To deny the plaintiff an opportunity to explain the terms of a document left behind at Famagusta would not only be unfair but it would be ignoring the circumstances of Cyprus viewed from a wider perspective."

15 Καταλήγω ότι η απόφαση του Εφόρου λήφθηκε κάτω από καθυστάτως νομικής πλάνης ως προς τις προϋποθέσεις εφαρμογής του Άρθρου 7(δ)(ν) του Ν. 67/62 η οποία οδήγησε στην ατελή διερεύνηση των γεγονότων.

20 Η επίδικη απόφαση ακυρώνεται στο σύνολό της βάσει των διατάξεων του Άρθρου 146.4(β) του Συντάγματος. Δεν εκδίδεται διαταγή για τα έξοδα.

25 Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.